

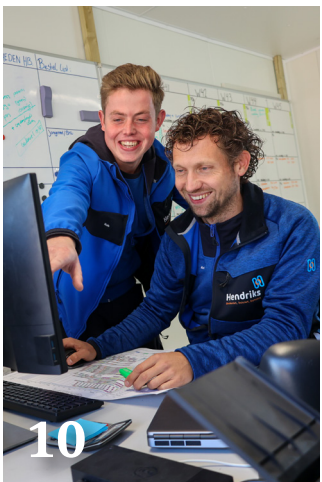
Hendriks

Bedenkt, bouwt, beheert

MVO jaarverslag ***2022***

Inhoud

Hendriks: Onze duurzame visie	4	3. Samenwerken met opdrachtgevers, bewoners en bouwpartners	30
Wij onderschrijven de MVO-principes	6	4. Duurzame bedrijfsvoering	38
Stakeholders: samenwerken zit in ons DNA	8	5. Betrokken bij de gemeenschap	40
MVO-thema's	10	6. Economische prestatie	42
1. Duurzaam bouwen	12		
2. Goed werkgeverschap	22		

“De noodzaak groeit om veel zorgvuldiger met onze aarde om te gaan. Die hebben we immers in bruikleen van de volgende generaties.”

Hendriks: Onze duurzame visie

Onze leefomgeving is volop in beweging. We worden ouder, zijn met steeds meer mensen, wonen dicht op elkaar, ontdekken nieuwe manieren van werken en leren, en gebruiken steeds meer technologie in ons leven. Bovendien groeit de noodzaak om veel zorgvuldiger met onze aarde om te gaan. Die hebben we immers in bruikleen van de volgende generaties.

Al die ontwikkelingen vragen om een andere manier van denken en doen. We moeten slim gebruikmaken van de kansen die technologie ons biedt. We willen sociaal bouwen door oog te hebben voor de verscheidenheid aan mensen en hun uiteenlopende behoeften. En we moeten bij alles wat we doen de duurzame keuze maken. Alleen dan dragen we bij aan een duurzame leefomgeving: voor deze generatie én de volgende.

Als Brabants familiebedrijf nemen we daar al honderd jaar het voortouw in. We bedenken, bouwen en beheren. We kiezen voor slim, sociaal en duurzaam. En we nemen onze verantwoordelijkheid. Zo dragen we bij aan het wonen, werken, leren en zorgen van vandaag én morgen.

Dat doen we vanuit vijf disciplines: ontwikkeling, bouw, techniek, onderhoud en beheer. Meestal bieden we met meerdere disciplines de toegevoegde waarde van een integrale bouwer, maar net zo lief zijn we met één discipline de betrokken specialist die gewend is om integraal te denken. En wanneer diverse aspecten van de leefomgeving samenkomen, voelen we ons helemaal in ons element.

We werken daarbij vanuit co-creatie: met opdrachtgevers, met samenwerkingspartners en met eindgebruikers. De behoeftes van vandaag zijn daarbij ons vertrekpunt, maar onze gezamenlijke bestemming is altijd: de wereld van morgen.

Hendriks maakt 't voor generaties.

Vincent, Lambèr en Michael Hendriks

Wij onderschrijven de MVO-principes

Wij onderschrijven de zeven principes van MVO.

Hiermee geven wij invulling aan het MVO-kernthema “goed bestuur”.

1. Rekenschap afleggen

Hendriks legt rekenschap af aan iedereen die haar daarop aanspreekt. Transparantie is een van onze speerpunten. In ons financieel jaarverslag vind je onze economische verantwoording en via de MVO-beleidsverklaring verantwoorden wij onze inspanningen op het gebied van People, Planet en Profit.

2. Transparant zijn

Wij zijn transparant door verschillende communicatiekanalen, zoals onze website en onze offertes en aanbestedingsdocumenten. Hierin staat heldere informatie over de inhoud van de opdracht en de duurzame alternatieven die we, indien mogelijk, adviseren. Ons kantoor, de werf en projectlocaties staan ter beschikking voor rondleidingen.

3. Ethisch gedrag

Voor alle medewerkers is er een handboek beschikbaar waarin gedragsrichtlijnen worden gegeven. Daarnaast zijn we lid van de Stichting Beoordeling Integriteit Bouwnijverheid (www.SBIB.nl) en Bewuste Bouwers (www.bewustebouwers.nl). Ook hebben wij een vertrouwenspersoon waar eenieder terecht kan indien er twijfels zijn over ethische en medische aspecten of anderszijds.

4. Respect voor de belangen van de stakeholders

Hendriks draagt al 100 jaar kennis en ervaring over. Recent hebben wij onze stakeholders opnieuw geïdentificeerd. We zoeken actief de dialoog op met hen, zodat we zicht hebben op ieders belangen.

5. Respect voor wet- en regelgeving

Bij Hendriks wordt gewerkt binnen de geldende wet- en regelgeving. Er gelden wetten voor wat betreft onze eigen bedrijfsvoering (activiteitenbesluit, arbowet) maar ook op de bouwplaats (omgevingsvergunning, bouwbesluit). Medewerkers hebben toegang tot Bris warehouse/ISSO Kennis ID en InstallQ. Hier wordt de actuele wet- en regelgeving geraadpleegd.

Wij stellen ons op de hoogte van veranderende wetgeving via bijeenkomsten van brancheverenigingen en het branchedagblad Cobouw.

Wij hebben ‘respect voor wet- en regelgeving’ in onze keten geborgd, middels contractuele afspraken met onderaannemers en leveranciers.

6. Respect voor internationale gedragsnormen

Wij hebben hooguit indirect te maken met de internationale wet- en regelgeving. Onze grondstoffen komen niet altijd uit Nederland. Echter de daadwerkelijke aankoop vindt door ons in Nederland (en soms in Duitsland) plaats, waarbij we ervan uitgaan dat de producten conform Europese normen gemaakt zijn.

7. Respect voor mensenrechten

Wij werken alleen in Nederland, en ook in eigen land kom je soms situaties tegen die te maken kunnen hebben met discriminatie en kwetsbare groepen. Intern hebben we hiervoor beleid gemaakt en kunnen medewerkers terecht bij een vertrouwenspersoon. In de keten doen wij zaken met regionale partners waarmee we jaarlijks een evaluatiegesprek hebben.

Hendriks heeft certificaten op MVO en onderdelen daarvan.

Werkmaatschappij Hendriks Coppelmans is sinds 2013 gecertificeerd conform de eisen van trede 3 van de MVO Prestatieladder. Deze norm is gebaseerd op de ISO26000. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is bij Hendriks Coppelmans onderdeel van de bedrijfscultuur daarom lijken veel MVO-gerelateerde zaken vaak vanzelfsprekend.

Dankzij certificering kunnen we relaties laten zien dat dit geen ‘loze woorden’ zijn, maar aantoonbaar is vastgesteld door een onafhankelijke, deskundige partij.

Aanvullend is Hendriks gecertificeerd voor de onderstaande certificaten die elk een relatie hebben met MVO.

“Wij werken alleen in Nederland, en ook in eigen land kom je soms situaties tegen die te maken kunnen hebben met discriminatie en kwetsbare groepen.”

Stakeholders: samenwerken zit in ons DNA

Hendriks werkt intensief samen met stakeholders zoals opdrachtgevers, bewoners en bouwpartners en ook binnen de eigen organisatie. De kerncompetenties Verbindend, Innovatief en Dialooggericht (VID) staan centraal in het werk.

Al onze medewerkers doen hun werk met VID als belangrijke kerncompetenties in hun achterhoofd. Opdrachtgevers, bouwpartners, bewoners: iedere relatie ervaart daarvan de meerwaarde. Hendriks' medewerkers zijn geen volgers, maar kartrekkers. Dat merk je doordat ze helder communiceren, innovatieve oplossingen aandragen en proactief partijen met elkaar verbinden.

Uiteraard doen we dit vooral voor opdrachtgevers en bewoners, maar zelf hebben we er ook baat bij. Optimale samenwerking en handelen vanuit de VID-waarden leidt altijd tot een beter eindresultaat. We zien onze opdrachtgevers en bewoners daarbij als teamgenoten en niet als 'opdrachtgevers' en 'bewoners'. Samen bouwen we aan hetzelfde succes. Samen maken we 't voor generaties.

Samenwerking is ook op onze interne organisatie van toepassing. Doordat we al jaren intensief met elkaar samenwerken, is er veel synergie tussen onze disciplines: van projectontwikkeling, bouw en installatietechniek tot en met onderhoud en beheer. Dat leidt tot minder faalkosten, meer efficiëntie en bovenal: meer werkplezier voor iedereen.

Stakeholdersdialoog

Het voeren van de dialoog met stakeholders zit al in het DNA van de organisatie. We streven continu naar verbetering van de samenwerking.

Stakeholders waarmee we van nature overleggen zijn: opdrachtgevers, bewoners en bouwpartners en uiteraard de verschillende onderdelen van de eigen organisatie.

Met een stakeholdersanalyse hebben we in kaart gebracht of we alle partijen voldoende in beeld

hebben. Partijen waarmee wij steeds intensiever afstemmen zijn woningcorporaties en omwonenden. Middels relatiebeheer zetten we actiever in op de dialoog met onze opdrachtgevers en onze klanten.

“Samen bouwen we aan hetzelfde succes.”

MVO-thema's

De visie en missie van Hendriks Bouw en Ontwikkeling richt zich op het creëren van een duurzame leefomgeving. We onderkennen dat we de aarde in bruikleen hebben voor volgende generaties. Vanuit dat oogpunt werken we aan maatschappelijke, technologische en marktontwikkelingen volgens de principes: Slim, Sociaal en Sustainable. Het fundament is vertaald naar 7 pijlers, die concreet tonen waar we de komende jaren op inzetten.

Ons MVO-beleid is gebaseerd op deze 3 principes en 7 pijlers en is gericht op de MVO-thema's met de grootste impact op duurzaamheid:

1. Duurzaam bouwen
2. Goed werkgeverschap
3. Samenwerken met opdrachtgevers, bewoners en bouwpartners
4. Duurzame bedrijfsvoering
5. Betrokken bij de gemeenschap
6. Economische prestatie

De grootste impact op duurzaamheid hebben wij als wij erin slagen om in onze projecten duurzamer te bouwen. Onze speerpunten daarbij zijn de energietransitie, modulair & circulair bouwen en leefbaarheid.

1. Duurzaam bouwen

Onze missie is: “Wij bouwen aan een steeds duurzamere leefomgeving”, waarin mensen gezond en comfortabel kunnen wonen, zorgen, werken en leren. We onderkennen dat we de aarde in bruikleen hebben voor volgende generaties. Wij leveren een bijdrage om minder te verbruiken en meer na te denken over duurzaamheid en circulariteit en daar ook naar te handelen. Bij het creëren van duurzame leefomgevingen nemen we de totale levenscyclus van gebouwen als uitgangspunt, zodat we maximale impact kunnen genereren. Het verder verlagen van de total cost of ownership van gebouwen krijgt daarbij volop aandacht.

Als integrale dienstverlener hebben wij op diverse niveaus invloed op het verbruik van energie en grondstoffen en op de leefbaarheid van de gebouwde omgeving. Onze speerpunten voor duurzame innovatie zijn:

- **Energietransitie**
- **Circulair bouwen**
- **Modulair denken**
- **Klimaatadaptief bouwen**
- **Natuurinclusief bouwen**

In 2021 hebben we ons compleet gerenoveerde hoofdkantoor in gebruik genomen.

Casus: Hoofdkantoor klaar voor de toekomst op pagina 20 en 21 geeft een mooi beeld van de speerpunten die we hebben gerealiseerd.

Energietransitie

De energietransitie blijft de komende jaren een grote rol spelen in de bouw- en installatiesector. Wij spelen met onze installatietak in op de vele uitdagingen die in de markt zichtbaar zijn. Zo hebben we de afgelopen jaren diverse projecten gerealiseerd op het gebied van nul-op-de-meter (NOM) wonen en energetisch renoveren.

Wat betekent NOM en hoe bereiken we POM (Plus-Op-de-Meter)? Het gaat om meer dan alleen technische installaties. De energietransitie betekent een omslag naar een andere manier van ontwikkelen, bouwen en een andere manier van leven. We zijn hiertoe bij uitstek in staat, omdat we zowel de installatietechnische als bouwkundige expertise in huis hebben. En door onze onderhoud- en beheerbril kijken we als vanzelf ook altijd naar toekomstige impact van keuzes.

Nieuwe technologieën zetten we in voor de digitale transitie en de energietransitie. Er worden gebouwen gerealiseerd die slimmer zijn, meedenken, of zelfs zelfstandig handelen.

“Koploper zijn én blijven op het gebied van duurzaamheid is een van onze drijfveren.”

Koploper zijn én blijven op het gebied van duurzaamheid. Het is een van onze drijfveren. Waar we eerder al met onze nul-op-de-meterwoningen voorop gingen in de energietransitie, presenteren we binnenkort een baanbrekende innovatie in circulariteit.

Namelijk: de eerste zelfvoorzienende circulaire woning. Hoe ver we zijn? Een heel eind! De bouw staat gepland voor 2023. Carl Dolmans, directeur: “We nemen het heft in eigen hand. Dit is dé weg naar een opschaalbaar concept.”

**“Samen maken we het
verschil voor toekomstige
generaties.”**

Casus: eerste aardgasloze flat van Nederland

Hendriks Onderhoud heeft van de Mozartflat in Tilburg de eerste en hoogste aardgasvrije flat van Nederland gemaakt. Als onderdeel van de Proeftuin Gasloos Tilburg zijn de afgelopen jaren 256 appartementen, verdeeld over 16 etages, verduurzaamd.

Betonrot

Het begon allemaal met betonrot in de balkonconsoles, in het najaar van 2017. De kosten voor de herstelwerkzaamheden kwamen neer op zo'n 8000 euro per woning. Een enorme investering, zeker voor de particuliere eigenaren. Het herstelplan werd dan ook afgewezen en de VvE moest op zoek naar een alternatief.

Van het gas af

Begin 2018, werden de eerste Proeftuinen Aardgasvrije Wijken opgestart om de energietransitie in beweging te krijgen. Gemeente Tilburg wilde hier graag aanspraak op maken en onderzocht waar de meeste kansen lagen. De Mozartflat ligt op de rand van de op stadsverwarming aangesloten wijk Quirijnstok. Al snel ontstond het idee om de flat onderdeel te maken van de proeftuin. De herstelwerkzaamheden van de balkons konden zo, met behulp

van duurzaamheidsmaatregelen, gerealiseerd worden én werden door de subsidie van de proeftuin betaalbaar.

Klimaatgevel

De oorzaak van het betonrot was een fout in het kathodische beschermingssysteem, dat normaal gesproken zorgt voor corrosiebestrijding. De oplossing bleek een klimaatgevel te zijn: een grotendeels glazen wand aan de zuidzijde van de flat, waardoor een afgesloten balkon ontstaat. "Met deze klimaatgevel halen we de isolatiewaarde van triple glas. Daarnaast komt er veel minder water naar binnen, waardoor de betonconsoles beschermd worden. En de bewoners kunnen op deze manier hun balkon het hele jaar gebruiken", vertelt Tom Grootsholten, projectleider bij KAW architecten. Naast de klimaatgevel en de overstap op stadsverwarming,

werden ook de kopgevels beter geïsoleerd, kregen alle appartementen HR++ glas en zorgen zonnepanelen op het dak van de flat voor energie in de gezamenlijke ruimtes en liften.

Gezamenlijke communicatie

Om het complexe vraagstuk, waar veel partijen met verschillende belangen bij betrokken waren, in goede banen te leiden werd tijdelijk een professionele VvE bestuursvoorzitter aangetrokken. Ook werd een eenvoudige projectstructuur opgericht, waarbij de VvE als projectleider de leiding kreeg en de regierol. Er kwam een stuurgroep met afgevaardigden vanuit de gemeente, WonenBreborg en de VvE en beslissingen werden door de VvE genomen in overleg met de stuurgroep.

Circulair bouwen

De beschikbaarheid van grondstoffen is eindig: op=op. Daarom werkt Nederland toe naar een circulaire economie in 2050. Producten en grondstoffen zo veel mogelijk hergebruiken en waardevernietiging minimaliseren, dat is het doel. Wij nemen onze verantwoordelijkheid om actief bij te dragen aan deze materialentransitie, samen met onze kopers, huurders, opdrachtgevers, gemeenten en ketenpartners.

Maar we willen niet wachten tot de overheid ons verplicht. Zo streven we niet in 2030 maar al in 2023 naar een halvering van het primair grondstofgebruik. Natuurlijk komen wij zelf in actie, maar we willen ook anderen enthousiasmeren om mee te doen in die circulaire transitie. Net zoals we eerder deden met de energietransitie en sociale innovatie.

Bij het creëren van duurzame leefomgevingen nemen we de totale levenscyclus van gebouwen als uitgangspunt, zodat we maximale impact kunnen genereren.

Met de Themagroep Circulair zijn we stevig aan de slag. Circulair grondstoffengebruik benaderen we via vier aandachtsgebieden:

1. vergroten van het aandeel secundaire grondstoffen
2. vergroten van het aandeel biobased/hernieuwbare grondstoffen
3. vergroten van de herbruikbaarheid van grondstoffen
4. borgen van een gezond binnenklimaat voor de gebruiker

Deze doelstellingen vertalen we naar concrete (deel) projecten. We investeren en participeren bovendien zelf in de ontwikkeling en productie van duurzame bouwmaterialen. Daarbij concentreren we ons op circulaire en biobased alternatieven voor fundering, constructie, gevel en isolatie. Juist daar valt milieuwinst te halen omdat die materialen in de bouw een hoog volume vertegenwoordigen.

Eigen ontwikkeling circulaire grondstoffen

Circulariteit in ontwikkelen en bouwen is een belangrijk element om te komen tot CO₂-reductie. Andere manieren om 'het te maken voor toekomstige generaties' zijn meer biobased materialen gebruiken. Met de oprichting van onze Circulaire Grondstoffen BV zetten we een belangrijke stap op weg naar duurzaam grondstoffen gebruik.

Binnen dit nieuwe bedrijfsonderdeel treden wij op als 'leverancier en makelaar van circulaire grondstoffen'. We zijn er voor opdrachtgevers en bouwende partijen in de sector, die net als wij vooruit willen met de materiaaltransitie en CO₂-reductie: meters maken en grip op bouwkosten!

We werken in een netwerk van partners: urban miners, fabrikanten, biobased producenten en andere marktpartijen. Internationale productinnovaties brengen we naar nationaal en in hergebruikketens gaan we juist voor regionaal, in hubs. We zamelen gebruikte grondstoffen in en verwerken ze voor een tweede leven. Met behulp van innovatieve, CO₂-arme productietechnieken brengen we binnen afzienbare tijd betaalbare circulaire grondstoffen op de markt: zuivere herbruikbare grondstoffen en gerecyclede bouwmaterialen van topkwaliteit.

(Tipje van de sluier: de tussentijdse testresultaten van zowel ons circulair beton, circulaire baksteen en mycelium isolatiemateriaal zijn zeer positief.)

De Circulaire Grondstoffen BV concentreert zich met name op de constructieve onderdelen waarvan de bouwsector grote volumes gebruikt: wand, vloer, gevel en isolatie. Daar valt tenslotte de meeste milieuwinst te behalen. De circulaire grondstoffen passen we vanzelfsprekend toe in onze eigen bouw- en onderhoudsprojecten, maar brengen we ook op de markt voor de bouwsector.

Digitale transitie en monitoring

Grip krijgen op energieverbruik begint met goed inzicht. En dus met data. Daarom investeren we al jaren in energiemonitoring. De hamvraag is steeds of het installatieconcept presteert zoals beoogd. Maar ook of je in volgende projecten met behoud van comfort kosten kunt besparen. Hierover hebben we inmiddels al heel wat ontdekt en geleerd. Met deze kennis helpen we corporaties en andere gebouw eigenaren om de juiste keuzes te maken voor duurzame renovatie en nieuwbouw.

Modulair denken

Modulair denken gaat wat ons betreft verder dan modulair ontwerpen of modulair bouwen. Het gaat ook om flexibel zijn in het komen tot oplossingen zoals financiële haalbaarheid of stedenbouwkundige toepasbaarheid.

Om de woningschaarste op te lossen moeten we een heuse inhaalslag maken, maar dat is niet zonder risico. Het gevaar van een inhaalslag is dat we voor uniforme massaproductie kiezen, net als vijftig jaar geleden. Maar daar zit niemand op te wachten, zeker de consument niet. De woningschaarste moet niet alleen opgelost worden, we moeten ook kijken naar de toekomst. Systeembouw en modulair bouwen

“Betrek die systeembouwer zo snel mogelijk als naast de prijs ook vooral de kwaliteit van belang is. Want dat is het doel: hoogwaardige, kwalitatieve leefomgevingen creëren.”

kunnen de oplossing zijn, als de projectontwikkelaar of bouwer vanaf het begin betrokken wordt.

Systeembouw en modulair bouwen zijn dus belangrijke opties voor het oplossen van de woningschaarste op een toekomstbestendige manier. Hendriks benadrukt het belang van een open aanpak in het aanbestedingsproces waar partijen over de hele keten inspraak hebben in het ontwerpproces.

Klimaatadaptief bouwen

Hendriks maakt 't voor generaties. Dat betekent dat we ontwikkelen en bouwen op een manier die rekening houdt met de wereld van vandaag én morgen. Op dit moment zien we al klimaateffecten

van opwarming: langere en heftigere regenbuien bijvoorbeeld. Dat zal in de toekomst, zelfs al halen we de klimaatdoelen, waarschijnlijk nog erger worden. Daarom ontwikkelen we onze projecten met oplossingen die wateroverlast, droogte en hittebeleving tegengaan en biodiversiteit bevorderen. Extra voordeel hierbij is dat het door bewoners en gebruikers heel erg op prijs wordt gesteld: iedereen wordt gelukkiger in een groene omgeving met fluitende vogels.

Opwarming betekent in ons klimaat pieken in warmte, droogte en wateroverlast. Doel van onze maatregelen is om water vast te houden in droge periodes, sneller af te voeren bij overlast en hittestress bij mensen en de natuur te voorkomen. Veel van de maatregelen werken dubbelop: ze verminderen hittebeleving en houden water vast. Voorbeelden hiervan zijn:

- groene parkeervakken (half-verharding)
- het plaatsen van bomen
- beplanting in groenstroken
- groene pleinen en/of moestuinen
- verdiept aanleggen van groenstroken en groene pleinen als extra waterbuffer
- aanleggen van nieuwe wegen in een holprofiel, zodat ook de weg zorgt voor extra waterbuffer bij extreme buien

Natuurinclusief bouwen

Klimaatadaptieve en natuurinclusieve maatregelen grijpen voor een deel in elkaar: meer groen betekent meer biodiversiteit. Maar alleen als je dat goed inzet: de juiste planten of bomen in de juiste omgeving. Welke we inzetten weten we dan ook pas na onderzoek op locatie. Welke diersoorten komen er voor? Een welke behoeften hebben ze?. Naast een aantal standaardmaatregelen kunnen we, afhankelijk van het budget, natuurlijk extra dingen doen om natuurinclusief te ontwikkelen.

Een paar voorbeelden van natuurinclusieve maatregelen:

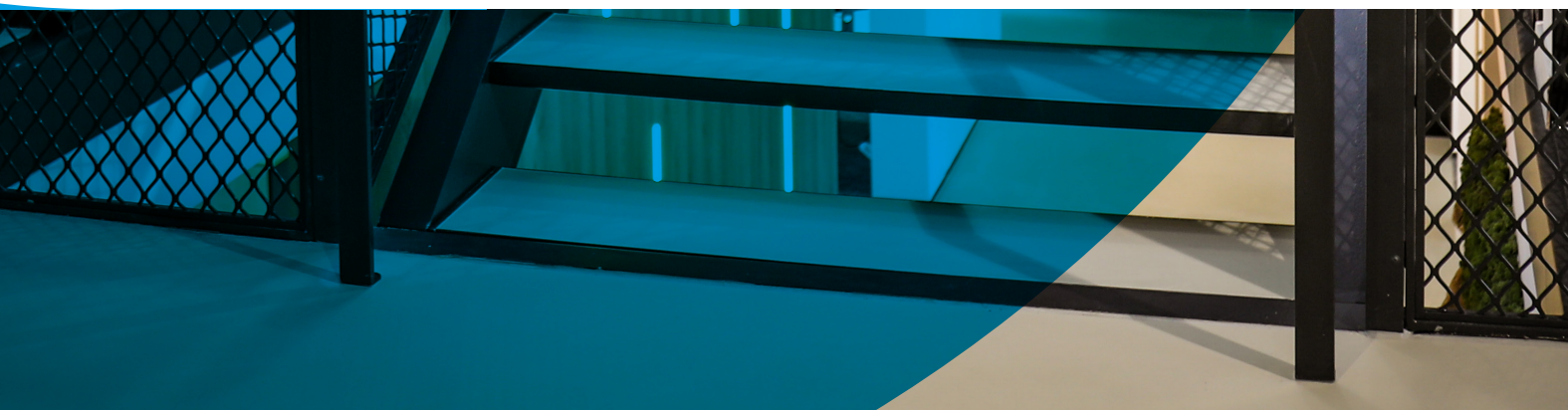
- Groene daken en gevels (foto 1)
- Aanplanten van soorten waar insecten op afkomen; deze dienen dan weer als voedsel voor vogels en vleermuizen. (foto 1, 2 + 5)
- Verwerken van prefab nesten voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen, zoals inbouwstenen of entreestenen in de gevels of onder een hellend dak. Speciaal voor de mussen zorgen we voor een dakrand die uitnodigt om met elkaar te 'kletsen'. (foto 3+4)
- Waar mogelijk een groene (of blauwe) brug maken naar een ander groen gebied. (foto 2+5)

Casus: hoofdkantoor klaar voor de toekomst

Zorg voor de toekomst betekent wat ons betreft ook zorg voor de eigen medewerkers. Een fijne, comfortabele omgeving om te werken. Ons ‘oude’ hoofdkantoor heeft een tweede leven gekregen. Tot op het casco gestript en vervolgens weer opgebouwd tot een zo duurzaam mogelijk kantoorpand. Met, en voor onze medewerkers hebben we niet alleen een comfortabel binnenklimaat gecreëerd, maar ook allerlei handige technologische snufjes geïnstalleerd. Het gebouw voldoet aan Well (gold proof) en Breeam In-Use ** Excellent.**

Nieuw gezond thuis

De verduurzaming van ons bestaande kantoorpand heeft geleid tot een heerlijke en inspirerende werkplek, die voldoet aan de normen van Well (gold proof) en Breeam In-Use **** Excellent. Met het creëren van deze werkomgeving, verbeteren de werkomstandigheden van onze medewerkers significant. Onze medewerkers hebben de zekerheid dat zij in een comfortabele en gezonde omgeving kunnen werken. Er is ook een doucheruimte gerealiseerd zodat medewerkers fris achter hun bureau de dag kunnen beginnen. Wij stimuleren onze medewerkers namelijk om vitaal te blijven. Wij promoten fietsgebruik voor woon-werkverkeer en ook sporten onder werktijd behoort tot de mogelijkheden. En hoe kun je de dag beter beginnen, dan met een goede bak koffie vanuit één van de pantry's die allemaal voorzien zijn van een koffieautomaat met verse koffiebonen.

Innovatieve toepassingen

Het pand is voorzien van diverse innovatieve toepassingen, zoals een reserveringsysteem voor alle vergaderruimten. Via een groot ledscherm bij de entree verwijzen we bezoekers naar de juiste ruimte. De beschikbaarheid van de ruimte is ter plekke op een interactief scherm te zien, waardoor de vergaderruimten efficiënter ingezet kunnen worden. Ook is het mogelijk om op het scherm meteen de ruimte te reserveren, zonder tussenkomst van de receptie. De vergaderruimtes ventileren automatisch op basis van de werkelijke CO2-niveaus,

ook wel vraaggestuurde ventilatie genoemd. Daarnaast is per groep van zes werkplekken de temperatuur, de ventilatie en de verlichting in te regelen. Verder is het pand voorzien van een toegangscontrolesysteem wat de veiligheid van de gebruikers verhoogt.

CO2-reductie

Vanuit de wens voor een Breeam In-Use **** excellent certificering is het pand voorzien van zes warmtepompen en een VRF-systeem. Daarmee wisselen we temperatuur (warmte en koude) uit binnen het pand, waardoor de energie efficiënt gebruikt wordt. Verder zorgt de toegepaste luchtbehandeling voor warmteterugwinning. Daarnaast zijn er waterbesparende kranen en werken we met lekdetectie in de toiletgroepen en bij de warmtepompen waardoor we onnodig waterverbruik voorkomen.

Het pand is uitgerust met een domoticasysteem met afwezigheidsdetectie; dit betekent dat de verlichting van een ruimte automatisch uitschakelt bij afwezigheid. Dit is duurzamer dan een aanwezigheidsdetectie. Bij het inschakelen van het alarm gaat automatisch alle verlichting uit, de zogeheten veegpuls. Natuurlijk is het hele pand voorzien van energiezuinige ledverlichting. In het ontwerp is rekening gehouden met een gezonde werkomgeving, de WELL-uitgangspunten zijn hierin leidend geweest.

Energiepositief

Het pand is energiepositief: de opbrengst van de 641 aangebrachte PV-panelen is voldoende voor ons eigen verbruik en daarnaast houden we jaarlijks nog eens 60840 kWh stroom over dat we terugleveren aan het net. Hiermee voorzien we zo'n 30 huishoudens van stroom. De bespaarde CO2-uitstoot staat gelijk aan 6140 geplante bomen.

Op het parkeerterrein zijn dertien dubbele laadpalen geplaatst voor 26 auto's die gebruikmaken van loadbalancing. Dit houdt in dat we efficiënt met het vermogen vanuit de geplaatste zonnepanelen omgaan. Met het oog op de toekomst zijn we voorbereid op de aansluiting van nog eens 12 laadpalen.

Circulair en biodivers

Bij de vernieuwbouw is het skelet en een groot gedeelte van de schil van het pand blijven staan. Verder is achter het kantoorpand een parkeerdek gerealiseerd dat modulair is opgebouwd in het kader van circulariteit/losmaakbaarheid. De bestrating van het terrein is hergebruikt.

Groen zorgt voor een prettige werkomgeving. Zo zijn er enkele wanden in het kantoor voorzien van echt mos. We hebben ook een mos-sedum dak op de fietsenstalling geplaatst.

Op het terrein is naast een vlinderstruweel ook een insectenhotel aangebracht. En vleermuizen kunnen terecht in de vleermuiskasten op het kantoorpand.

2. Goed werkgeverschap

Bij Hendriks staat goed werkgeverschap centraal. Wij geloven dat bedrijven waar medewerkers worden gewaardeerd beter presteren. Er ligt een behoorlijke bouwopgave en de aanwas van (jonge) vakmensen is klein. Vanuit goed werkgeverschap willen we mensen binden en boeien.

Betrokken medewerkers

Hendriks heeft een mensgerichte leiderschapscultuur waar mensen bij willen horen én blijven. Daarom wordt aandacht besteed aan de interne cultuur, met een focus op betrokkenheid, motivatie en binding met de onderneming. De bijdrage en het oordeel van de medewerkers vinden we belangrijk. Daarom voeren we jaarlijks een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit.

Gebaseerd op de 7 pijlers worden er jaarlijks organisatiedoelen gesteld en KPI's bepaald. Daaraan worden bijbehorende acties gekoppeld. Binnen

de werkmaatschappijen wordt een vertaalslag gemaakt naar jaarplannen met input vanuit de medewerkers. Op diverse momenten in het jaar staan we op een ontspannen manier gezamenlijk stil bij de voortgang van de plannen en de onderlinge samenwerking. Voor de diverse interne bijeenkomsten nodigen we alle medewerkers uit, zowel vaste als flexibele medewerkers en ook leerlingen en stagiaires.

Het jaar 2022 stond vooral in het teken van het vieren van het 100-jarig bestaan. Een mijlpaal die is bekroond met het predicaat 'Hofleverancier'.

Onze mensen

Eindcijfer medewerkerstevredenheid **8**

Ziekteverzuim **max. 3,9%**

Verloop op eigen verzoek **max. 7%**

Een greep uit de festiviteiten (deels in coronatijd):

- 1 januari 2022 - aftrap feestjaar met een videoboodschap van de directie om het jubileumjaar in te luiden.
- Januari - uitreiken kick-off cadeaupakket
- Januari - lancering maatschappelijke actie Hendriks helpt: gratis professionele klushulp
- Maart - Expositie 100-jarig bestaan in hoofdkantoor
- Mei - werkatelier 'verduurzaming bestaand vastgoed' voor woningbouwcorporaties
- Mei - ontbijtsessie bij Top Oss met alle medewerkers
- Juni - golfdag voor relaties
- Juni - familiedag in festivalsfeer voor alle (oud) medewerkers
- Juli - bouwvakborrel met 100-jarig tintje
- September - relatie-evenement met uitreiking predicaat Hofleverancier
- September - feestavond medewerkers
- December - kerstbijeenkomst

**“Wij willen graag een positieve
voetafdruk op de wereld achterlaten
voor de generaties na ons.”**

“In 2021 is het leiderschapsprogramma voor directie en managers afgerond. Om de samenwerking en de competenties scherp te houden vinden er jaarlijks leiderschapsactiviteiten plaats. In 2022 is een leiderschapsprogramma gestart voor projectontwikkelaars en projectleiders.”

Persoonlijke ontwikkeling

Onze medewerkers maken werkelijk het verschil in onze bedrijfsvoering. Zij krijgen dan ook alle ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. Een lenige organisatie kenmerkt zich door lerend vermogen, vanzelfsprekende kennisdeling en optimale processen. Gesteund door een cultuur die het steeds beter wil doen. Daarom investeert Hendriks in haar medewerkers, om ze te ondersteunen in het opdoen en delen van kennis. Met collega's én met opdrachtgevers en stakeholders. Daar wordt iedereen beter van.

Twee maal per jaar hebben medewerkers ontwikkel- gesprekken met hun leidinggevende. In deze gesprekken worden de te ontwikkelen competenties, de voortgang en eventueel noodzakelijke en gewenste trainingen besproken. De afdeling HR maakt op basis van de gesprekken een opleidingsplan, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Het jaarlijkse budget voor opleiding wordt volledig benut.

Gezonde werkplek

In het vernieuwde hoofdkantoor zorgen de optimale luchtkwaliteit en het binnenklimaat voor

goede werkomstandigheden. Wij stimuleren onze medewerkers vitaal te blijven. Wij promoten fietsgebruik voor woon-werkverkeer en ook sporten onder werktijd behoort tot de mogelijkheden. Er is ook een doucheruimte gerealiseerd zodat medewerkers fris achter hun bureau de dag kunnen beginnen.

We laten zien dat we persoonlijke ontwikkeling en een gezonde balans tussen werk en privé belangrijk vinden. Het recent vastgestelde thuiswerkbeleid is hier een mooie aanvulling op. Vijf weken ouderschapsverlof voor jonge vaders? Dat vinden we niet gek. Een dag minder werken is ook heel normaal.

Hoe gaaf is het om onder werktijd te mogen sporten? Het is een mooi middel om elkaar beter te leren kennen en het maximale uit jezelf en het team te halen. In Dome-X hebben we een moderne fitnessruimte, waar je kunt werken aan je eigen duurzame inzetbaarheid. Als medewerker van Hendriks krijg je de mogelijkheid om te sporten onder begeleiding van een personal trainer. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat fitte en vitale mensen zich zowel in hun werk als in hun privéleven beter

voelen en gezonder zijn, zowel lichamelijk als geestelijk.

Veilige werkplek

Bouwplaatsen

De veiligheid op bouwplaatsen wordt continu onder de aandacht gebracht in werkoverleggen en toolboxmeetings. De werkplekinspecties worden maandelijks gehouden en de resultaten worden besproken in toolboxmeetings en werkoverleggen.

Aandachtspunten bij de inspecties zijn onder andere veiligheid van steigers, randbeveiligingen en het dragen van de juiste PBM's. Jaarlijks wordt deelgenomen aan de campagne 'Bewust Veilig'. Op de laatste woensdag van maart vindt de Bewust Veilig-dag plaats. Ongevallen, incidenten en meldingen van gevaarlijke situaties worden geregistreerd en twee maal per jaar gepubliceerd in de gebouwen en de bouwketen.

Onze procedures, de naleving en borging ervan worden getoetst aan de hand van interne en externe audits. In 2022 waren er geen kritische afwijkingen. Naast veiligheid op de bouwplaats, is er ook oog voor veiligheid op andere thema's, zoals sociale veiligheid en dataveiligheid.

Casus: Bewust Veilig-dag 2022

In 2022 was de slogan “We blijven erop hameren”. Op diverse plekken op de bouwplaats en op kantoor zijn posters opgehangen om de campagne onder de aandacht te brengen. En op intranet en sociale media zijn berichten geplaatst.

Speciaal voor de Bewust Veilig-dag zijn vier Bewust Veilig-spellen

gemaakt voor op de computer of telefoon. Laagdrempelig, leuk én met inhoud.

De dag stond in het teken van de helmplicht. Diverse leidinggevenden hebben de bouwplaatsen bezocht, toolboxes gegeven en extra aandacht gevraagd voor het bewust veilig

en gezond werken, onder het genot van een worstenbroodje. Om het dragen van de helm te ondersteunen zijn er kinriempjes uitgedeeld. Zo'n riempje wordt aan de helm bevestigd, waardoor de helm steviger blijft zitten bij het bukken.

Veiligheid

- 0 ongevallen met letsel/uitval/schade/incidenten
- 0 kritische afwijkingen audits
- 0 gevallen van grensoverschrijdend gedrag
- 0 gevallen van datalekken

Informatieveiligheid

Hendriks Bouw en Ontwikkeling investeert in veilig digitaal werken. Er wordt gebruik gemaakt van de meest recente Microsoft-technieken die ervoor zorgen dat toegang geverifieerd én beperkt wordt (op basis van bijvoorbeeld geografische locatie). Ook worden het netwerk, de verbindingen, de cloud omgeving/ diensten én de devices continu gemonitord op verdachte activiteit. Deze meldingen komen uit in een extern gespecialiseerd bemand Security Operations Center bij onze ICT Partner waar direct wordt geacteerd in geval van nood.

Buiten al deze (en meer) technische maatregelen wordt er ook geïnvesteerd in het actief zichtbaar maken en oplossen van risico's, zoals bijvoorbeeld verouderde software of het gebruik van individuele wachtwoord software. Daarnaast is er een ICT-beleid en zijn er ICT-gedragscodes opgesteld voor de medewerkers. Mensen moeten weten hoe het hoort, waar informatie mag staan en wat de risico's zijn bij onjuist gebruik. Periodiek worden medewerkers

getraind en worden er bijvoorbeeld fake phishing campagnes gevoerd om zo het bewustzijn te vergroten. Ook zijn er periodiek penetratietesten (Pen testen) waar computersystemen en werkplekken getoetst worden op kwetsbaarheden.

Een volgende stap in ons ICT-beleid, waarbij veilig en efficiënt werken bovenaan staat, is het conformeren aan ISO27001 (informatiebeveiliging) certificaat.

Bevorderen van meer mensen inzetbaar in de bouw

We zitten als sector enorm om medewerkers verlegen, terwijl de aanwas van jeugd die voor een opleiding in de bouwsector kiest, klein is. Hoe vinden en binden we dan toch jonge vakmensen voor de bouw?

Hendriks leidt leerlingen op door middel van leerbedrijf, stages, traineeships en werkplekken voor duale studies. Maar we stimuleren ook de kinderen van medewerkers om zich te ontwikkelen via ons eigen Studiefonds.

Wij werken samen met het regionale bouwonderwijs om de curricula te verrijken vanuit de praktijk:

- Wij zijn al enkele jaren nauw betrokken bij de BIM5-opleiding. Hierbij werken stakeholders in de regio Oss samen aan een integrale en aantrekkelijke opleiding voor de gebouwde omgeving. Zodat we samen zorgen voor de kwantitatieve en kwalitatieve instroom in opleidingen en het bedrijfsleven. Als bedrijf leveren we kennis en tijd. Docenten kunnen ook bij ons meelopen. Zo delen we bijvoorbeeld de kennis van onze afdeling Modelling & Engineering met docenten, op gebieden als virtual reality en 3D BIM. Innovaties en vernieuwingen gaan tegenwoordig ook te snel voor scholen om daarin zelf voorop te kunnen lopen. Binnen BIM5 maken we het onderwijs samen met het bedrijfsleven.
- Wij werken samen met de Talentencampus Oss.

- Wij zijn actief betrokken bij de architectuurcentra in Nijmegen (ACN) en Arnhem (CASA) om bij te dragen aan de kennisontwikkeling voor de regionale gebouwde omgeving.
- Dit jaar organiseert DOME-X de Techniekdag. Uiteraard is Hendriks aanwezig om samen met andere bedrijven uit Oss, jongeren uit Oss en omgeving te motiveren om richting de techniek te bewegen. Dit doen wij door leuke "doe" activiteiten te organiseren samen met andere bedrijven uit Oss en de jongeren hierdoor te laten inzien dat techniek meer is dan zij denken.
- Er is een sterke samenwerking tussen Werk & Vakmanschap en Hendriks. Deze band zorgt ervoor dat zij-instromers, meestal met een migratieachtergrond, bij Hendriks komen werken.
- Op de Prestatieladder Sociaal Ondernemen hebben wij trede 3 bij Hendriks Coppelmans.

Dit wil zeggen dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk gesteld worden door ons.

- Er is een samenwerking met Bouwmensen. Bouwmensen leidt studenten van MBO op richting de bouwsector. Veel leerlingen en stagiaires komen vanuit deze opleidingen bij ons terecht.
- Hendriks werkt samen met Bouwtalent. Bouwtalent koppelt dual studenten aan ons als leerbedrijf om zo samen op te leiden voor de branche.

- Begin 2008 is de Stichting Studiefonds Hendriks Bouw en Ontwikkeling opgericht. Doel is om kinderen van onze medewerkers te stimuleren een opleiding te volgen en daarvoor een bijdrage beschikbaar te stellen.
- Jaarlijks is er een talentenbeurs in Oss waar Hendriks altijd aanwezig is. Dit om ervoor te zorgen dat de studenten van de middelbare scholen actief worden gewezen op de mogelijkheden in de bouwsector.

Casus: succesvol social returntraject

Bij een van onze timmermannen liep het een tijdje niet zo lekker. Hij verloor in de crisistijd zijn baan, raakte in de schulden en klopte uiteindelijk zelfs aan bij de dak- en thuislozenopvang. Na een moeilijke

tijd heeft de timmerman bij ons zijn plekje gevonden. Via een werkervaringstraject is hij bij ons aan de slag gegaan en inmiddels werkt hij voltijds op verschillende projecten. Niet het papertje dat

iemand heeft staat bij ons centraal; we kijken vooral naar de persoon zelf. Zo kunnen we talenten eerder herkennen en ontwikkelen.

3. Samenwerken met opdrachtgevers, bewoners en bouwpartners

Hendriks werkt intensief samen met opdrachtgevers, bewoners en bouwpartners en ook binnen de eigen organisatie. De kerncompetenties Verbindend, Innovatief en Dialooggericht (VID) staan centraal in het werk. VID staat voor Verbindend, Innovatief en Dialooggericht. Al onze medewerkers doen hun werk met die belangrijke kerncompetenties in hun achterhoofd én in hun DNA.

Partnerschap met opdrachtgevers

Met diverse partners werken we samen om kwalitatief betere en duurzamere producten te leveren, sneller te verduurzamen en te innoveren.

Een voorbeeld van zo'n partnerschap is de Brabantse Duurzaamheids Alliantie (BDA). Deze alliantie heeft als doel in West-Brabant 4.500 sociale huurwoningen sneller te verduurzamen. Door de alliantie is het mogelijk huurwoningen op een efficiëntere, effectievere en nog meer bewonersgerichte wijze te verduurzamen. Tegen lagere kosten én met een hogere kwaliteit. Met deze innovatieve vorm van samenwerking helpen we corporaties verder in de stevige verduurzamingsopgave.

Casus: samen sneller verduurzamen

De Brabantse Duurzaamheids Alliantie is in 2019 ontstaan. Het fundament is gelegd door Atriensis. Het samenwerkingsverband bestaat uit de woningcorporaties Tiwos en Thuisvester en – naast Hendriks Coppelmans – uit de bouwers Van Agtmaal, De Kok Bouwgroep, Huybregts Relou en Zwaluwe Bouw. De BDA volgt als een van de eersten het programma van de Renovatieversneller; het initiatief van de overheid om de energietransitie te stimuleren.

Door de werkwijzen van de deelnemende corporaties én bouwers op elkaar af te stemmen ontstaat meer standaardisatie in het proces en in de maatregelen die nodig zijn voor de verduurzamingsopgave. Uiteindelijk leidt de samenwerking tot de gewenste versnelling. Daarom wil de BDA het aantal woningen uitbreiden. Daarvoor betrekken we graag nieuwe corporaties bij dit initiatief. Door de vraag van de woningcorporaties te bundelen, garanderen we de benodigde capaciteit en beheersen we de kosten.

Participatie van bewoners

Bij renovatie voeren we onze werkzaamheden meestal uit in bewoonde staat. We weten als geen ander dat wij te gast zijn en zorgen dat alle medewerkers zich houden aan een aantal gedragsregels. We maken een plan om de renovatie met de minst mogelijke overlast uit te voeren en we besteden veel aandacht aan bewonerscommunicatie. Door de werkmaatschappijen Onderhoud en Duurzaam Beheer wordt een klachtenregistratie bijgehouden. De klachten worden opgelost en teruggekoppeld aan de betreffende afdelingen.

Bij nieuwbouw betrekken we omwonenden en andere belanghebbenden uit de omgeving bij de nieuwe plannen en als we daadwerkelijk aan het bouwen zijn.

Bewuste Bouwers, beste bure

Hendriks is een Bewuste Bouwer. Dat wil zeggen dat we lid zijn van de stichting Bewuste Bouwers. We werken volgens de 5 pijlers van de gedragscode van Bewuste Bouwers om de acceptatie en het imago

van de bouw te verbeteren. We worden hier ook regelmatig op gecontroleerd door de stichting. De gedragscodes rondom een bouwplaats zijn streng. De regels gaan niet alleen over het beperken van overlast, maar ook hoe we omgaan met milieuzaken en veiligheid. Bij het bouwhek houdt de wereld niet op, maar begint hij juist. Dus:

“We werken volgens de 5 pijlers van de gedragscode van Bewuste Bouwers om de acceptatie en het imago van de bouw te verbeteren.”

Veilig
Zorgdragen voor veiligheid op de bouwplaats en de omgeving

Omgeving
Beperken hinderbeleving omgeving

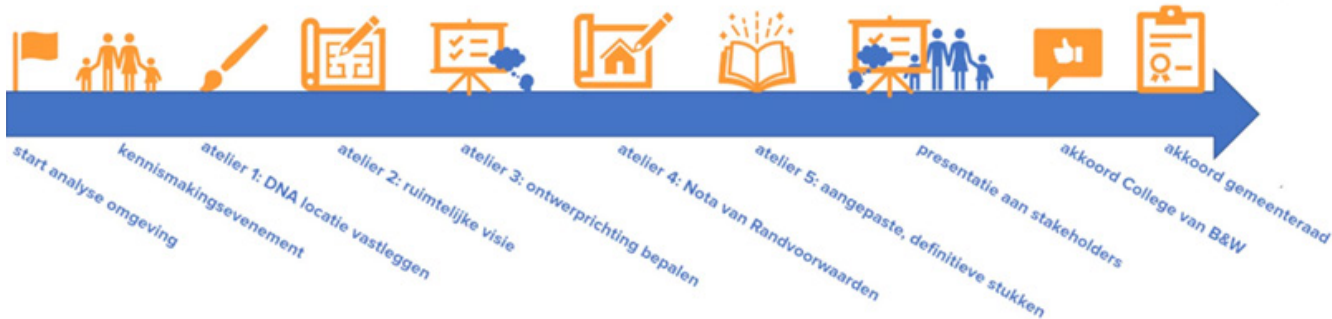
Vakmensen
Ontwikkeling, veiligheid, gezondheid en welzijn van de Bouwplaats-medewerker

Milieu
Minimaliseren impact van de bouw op het milieu

Verzorgd
Zorgen dat de bouwplaats opgeruimd en vrij van zwerfafval is, en een nette indruk maakt

Omgevingsparticipatie ‘Een goede buur’

Als nieuwe buur stel je je voor en vertel je dat je gaat bouwen of verbouwen. Wij doen dat ook. Sterker nog: wij vragen in steeds meer situaties aan onze nieuwe bure wat ze vinden dat we zouden moeten bouwen. We betrekken dus niet alleen de mensen die er gaan wonen of werken, maar ook de mensen uit de omgeving aan de hand van het participatietraject ‘een goede buur’.

5 voordelen:

Als een goede buur invulling geven aan omgevingsparticipatie biedt deze vijf voordelen:

- 1. Het levert toegevoegde waarde aan de omgeving, omdat je samen veel meer kennis hebt over die omgeving.
- 2. Het proces loopt constructiever en prettiger.
- 3. Er volgen minder bezwaarprocedures, die tijd en geld kosten, omdat iedereen zich gehoord voelt.
- 4. De kwaliteit van het plan wordt beter omdat we de ideeën, wensen en zorgen van de bure kennen en meenemen.
- 5. Het plan wordt aan de gemeente aangeboden, in de wetenschap dat het een breed draagvlak heeft.

We starten met een goede analyse van de plek die we gaan ontwikkelen. We kijken naar alle elementen die van belang zijn: de cultuurhistorie, wat denken

we met het gebied te kunnen, wat zijn de lokale belangen die spelen, wat is de rol van het gebied op lange en korte termijn. En vooral onderzoeken we wie onze stakeholders zijn, zoals wijkbewoners, wijkraad, ondernemers, belangengroepen, architect, stedenbouwkundige en landschapsarchitect en natuurlijk de gemeente zelf.

We zorgen ervoor dat we zoveel mogelijk mensen bereiken, door gebruik te maken van meerdere momenten en meerdere middelen. We stellen klankbordgroepen samen en zorgen voor een goede afspiegeling van de omgeving. Met de klankbordgroep organiseren we meerdere ontwikkelateliers. Standaard zijn er ook vertegenwoordigers van de gemeente aanwezig. Zij geven ook input, feedback en sturen waar nodig bij.

Afsluitend organiseren we nog een evenement voor alle stakeholders om het plan te presenteren. Met dit plan onder de arm vragen we akkoord aan het college en later, tijdens de bestemmingsplanprocedure, aan de gemeenteraad.

In de nieuwe Omgevingswet is participatie vastgelegd. Logisch, want een ingreep in de leefomgeving kan flink wat losmaken. Wij schakelen daar op voor en besteden er al uitgebreid aandacht aan bij onze ontwikkelprojecten.

Casus: participatietraject 'Goede buur'

Op de locatie aan Rotsoord 7 in Utrecht, direct naast de voormalige Pastoefabriek, ontwikkelen we een woongebouw met ruimte voor creatieve bedrijven. Ons doel? Een upgrade van het gebied waar ook de omgeving blij van wordt.

De locatie

De locatie Rotsoord 7 doet op dit moment dienst als parkeerterrein en er staat een oude loods. Met onze plannen willen we hieraan een nieuwe invulling geven. Onze plannen omvatten:

- Een appartementencomplex bestaande uit 54 appartementen
- 4 bouwlagen aan de Vaartsche Rijn en 5 bouwlagen aan de Rotsoord

- Een mix van sociale huur, middenhuur en vrije sector koopappartementen
- Ruimte voor creatieve bedrijven / woon-werkateliers op de begane grond

In maart 2021 heeft college van B en W voor de locatie een intentiedocument vastgesteld. Daarmee gaven ze ons toestemming om de ideeën verder te onderzoeken.

Samen met de omgeving

We hebben omwonenden en andere belanghebbenden uit de omgeving betrokken bij de nieuwe plannen. Waar moeten we rekening mee houden? Wat heeft onze speciale aandacht nodig? Waar moeten we echt een oplossing voor bedenken? Zien we iets over het hoofd? In samenwerking met de gemeente Utrecht zijn we een participatietraject gestart zodat de omgeving mee kan praten. Als goede buur zoeken we bij de

herontwikkeling van de locatie Rotsoord 7 in Utrecht nadrukkelijk naar contact en verbinding met de omgeving en ging juli 2021 het participatietraject van start.

De eerste informatiebijeenkomst was op 6 juli 2021. De informatie die we hebben opgehaald hebben we verwerkt in onze plannen. Op 21 december 2021 vond de tweede informatiebijeenkomst plaats en op 7 juli 2022 organiseerden we een spreekuur over de bouwvelop. Dit is een document waarin de wensen, eisen en ruimtelijke randvoorwaarden voor deze ontwikkeling staan.

De bouwvelop lag drie weken ter inzage: tot 19 juli 2022. De reacties die binnenkwamen, zijn ondertussen verwerkt. De bouwvelop werd op 5 oktober 2022 definitief en gepubliceerd door de gemeente Utrecht. In 2023 worden de plannen verder uitgewerkt.

Onze 5 thema's

Energietransitie

NOM / POM / Breeam / installaties / frisse scholen / WKO - GasloOss / mobiliteit / koppeling energievragers / energieleveranciers

Circulariteit

CO2-reductie / biobased / materiaaltransitie / klimaat-adaptatie / biodiversiteit / natuurinclusief

Digitalisering

common data environment / smart buildings - digital twin / predictive maintenance/ BIM / big data / artificial intelligence / cloudtechnologie

Modulair denken

Betaalbaarheid / modulair bouwen / maatwerk / flexibele inzetbaarheid / stedenbouwkundige toepasbaarheid / financiële haalbaarheid / snelheid / prefab

Leefbaarheid

Leefomgeving / sociaal domein / onderhoud / herstructurering/ verduurzaming / revitalisering / bewonerscommunicatie / omgevingsparticipatie - goede buur

Hendriks
Bedenkt, bouwt, beheert

Ketensamenwerking

Hendriks is een integrale bouwer met alle expertises onder één dak, van projectontwikkeling, bouw, installatietechniek, onderhoud tot en met beheer. Doordat we al jaren intensief met elkaar samenwerken, is er veel synergie tussen onze disciplines. Dat leidt tot minder faalkosten, meer efficiëntie en bovenal: meer werkplezier voor iedereen.

Slim samenwerken doen we niet alleen intern. Samen met de externe partners is er regelmatig afstemming om continu te verbeteren. Om goed te kunnen sturen op de integrale projecten wordt gebruik gemaakt van Obeya en Visual Teamwork. Aan de hand van actuele projectinformatie worden wekelijks de voortgang, risico's en verbeterpunten besproken, besluiten genomen en kennis gedeeld.

Hendriks kijkt graag vooruit en wil graag onderscheidend blijven. De kennis die in de organisatie aanwezig is, is gebundeld in themawerkgroepen, die kennis vergaren, delen en vertalen naar innovaties.

Mensgericht bouwen

Mensen staan centraal bij alles wat wij doen, want wij werken continu aan een gebouwde omgeving waarin mensen optimaal kunnen wonen, werken en leven. Het is belangrijk dat de bebouwde omgeving sociaal verbindt, betaalbaar is en bijdraagt aan het comfort van de mensen die er verblijven. We willen hiermee de vitaliteit van de eindgebruikers van onze gebouwen en diensten vergroten.

Wij werken mensgericht, met oog voor mensen in al hun verscheidenheid. Verschillende

doelgroepen ervaren comfort en veiligheid op hun eigen manier. Daarom werken wij in dialoog met eindgebruikers, waarbij we wensen en behoeften vertalen naar de beste oplossingen. En in diezelfde dialoog brengt Hendriks kennis en ervaring in op gebied van nieuwe kansen die technologie, circulariteit, digitalisering en transitie bieden.

Onze klanten

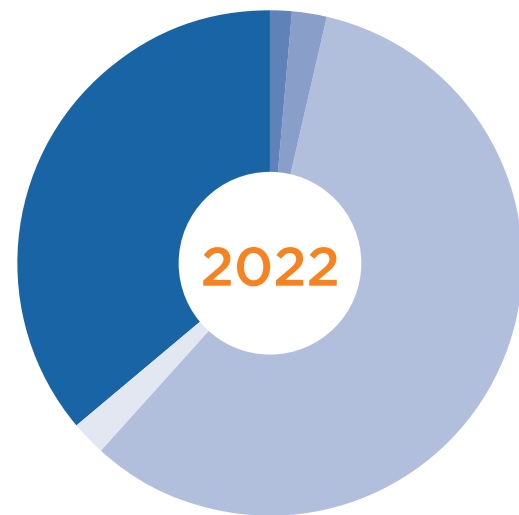
Eindcijfer tevredenheid
opdrachtgevers

“Mensen staan centraal bij alles wat wij doen, want wij werken continu aan een gebouwde omgeving waarin mensen optimaal kunnen wonen, werken en leven.”

4. Duurzame bedrijfsvoering

Vanuit onze wens om duurzame leefomgevingen te maken die generaties lang meegaan, kunnen we zelf natuurlijk niet achterblijven om duurzaam te ondernemen. Daarom hebben we ons tot doel gesteld om klimaatneutraal te gaan ondernemen vanaf 2025 en bouwafval zoveel mogelijk te voorkomen of te scheiden, waarmee hoogwaardig hergebruik van kostbare grondstoffen mogelijk wordt.

- Elektriciteit (1,5%)
- Brandstof & warmte (2,3%)
- Zakelijk verkeer (58%)
- Mobiele werktuigen (2%)
- Goederenvervoer (36%)

Klimaatneutrale bedrijfsvoering

Onze CO2-footprint in 2022 is 737 ton

We meten onze CO2-footprint jaarlijks met de Milieubarometer. De footprint is gebaseerd op het energiegebruik van onze gebouwen (hoofdgebouw, kantoorverdiepingen, materiaalhallen, productiehallen en regiokantoren) en alle voertuigbrandstoffen van ons wagenpark en zakelijk verkeer.

De meeste CO2 (94%) ontstaat door vervoer (personenauto's van zakelijk verkeer en busjes voor goederenvervoer). 1,5% ontstaat door inkoop van elektriciteit en 2,3% door gas. De gebouwgebonden uitstoot is zo klein, omdat ons hoofdkantoor inmiddels energiepositief is.

We richten ons op een reductie van deze footprint met ongeveer 2/3e in 2025, waarna we het restant compenseren, zodat we in 2025 al klimaatneutraal zijn. In 2027 moet de footprint zover gedaald zijn, dat de benodigde compensatie beperkt blijft tot ongeveer 5% van onze huidige footprint.

Onze adviseur heeft een plan opgesteld om naar dit doel toe te werken.

Klimaatneutraal in 5 stappen

1 Besparen

Verder besparen op energieverbruik van gebouwgebonden energie met bewustwordingsmaatregelen, maar ook verduurzaming van de verlichting en verwarming in oude gebouwen.

2 Elektrificeren

Personenwagens en bestelbussen worden allemaal vervangen voor elektrische auto's. Ook elektrisch woon-werkverkeer en bezoekersverkeer wordt door ons gefaciliteerd.

3 Duurzaam opwekken

PV-capaciteit verder uitbreiden. Door loadbalancing toe te passen gaan we efficiënt om met de zonne-energie en wordt het elektriciteitsnet niet onnodig extra belast.

4 Duurzaam inkopen

Overstappen op 100% stroom van Nederlandse wind- of zonne-energie, groene laadpassen en inzetten van HVO biodiesel voor goederenvervoer.

5 Compenseren

Wat nog niet gereduceerd kan worden wordt gecompenseerd. In 2027 willen we (95% bespaard hebben, zodat we nog maximaal 5% hoeven te compenseren.

Verduurzaming wagenpark

Eind 2022 reed 50 % van de personenauto's elektrisch en alle nieuwe personenauto's worden elektrisch. Het afgelopen jaar hebben we 560.000 groene kilometers gereden. Dat is maar liefst 14 keer de wereld rond!

Bestelbussen worden ook stapsgewijs vervangen. In 2023 gaan we met de eerste elektrische bussen rijden en in 2027 willen we alles elektrisch laten rijden.

Laadpalen op eigen terrein

Afgelopen jaar hebben we ca. 100.000 kWh meer opgeladen dan in 2021. We hebben laadpalen voor 26 auto's en er is uitbreiding mogelijk met nog eens 24 auto's. Ook bezoekers kunnen bij ons hun auto opladen. Waar nodig en mogelijk plaatsen we laadpalen aan huis.

Groene stroom

De benodigde elektriciteit voor onze bedrijfslocatie aan de Kanaalstraat in Oss wordt opgewekt met eigen pv panelen dan wel groen ingekocht via wind- of biomassa.

Teruggeleverde stroom vanuit pv panelen op bedrijfslocatie 2022: 139.260 kWh. Ter vergelijking: 56 huishoudens kunnen hiermee een jaar lang van stroom worden voorzien.

Afvalbeheer op de bouwplaats

Met een actief beleid ten aanzien van afvalpreventie en afvalscheiding streven wij naar een daling van het volume van ons bouw- en sloopafval. Per project worden de afvalstromen en categorieën vastgesteld, waarin het afval moet worden gescheiden aan de hand van de interne richtlijn afvalscheiding. Per afvalstroom wordt de wijze van opslag op het bouwterrein bepaald.

Alle bouwplaatsmedewerkers krijgen een instructie aangaande het verzamelen, scheiden en opslaan van afval in de daarvoor bestemde containers en zijn verplicht de regels op te volgen. Op elke bouwplaats worden voorzieningen getroffen voor de opslag van afval en materiaal ter bescherming van de bodem en ter bescherming van materiaal tegen beschadiging of uitval.

Het (klein) gevaarlijk afval wordt zoveel als mogelijk voorkomen. Eventueel gevaarlijk afval wordt verzameld in het centrale depot op de werf en gesorteerd volgens de richtlijnen van de verwerker.

5. Betrokken bij de gemeenschap

Hendriks is nauw betrokken bij de lokale gemeenschap. Onze speerpunten zijn participatie van omwonenden van projecten, investeren in lokale maatschappelijke projecten en steunen van goede doelen.

Investeren in maatschappelijke projecten

Wij investeren bewust, en vaak risicodragend, in projecten met een maatschappelijke meerwaarde. De insteek bij maatschappelijke projecten is vooral: anderen laten doen waar zij goed in zijn. Daarom zijn we vaak betrokken bij de start van initiatieven die een wezenlijk verschil kunnen maken. We geven ze financieel of op een andere manier een zetje.

Bij de invulling van onze maatschappelijke betrokkenheid geven we voorrang aan lokale initiatieven. Zo dragen we iets bij aan de leefomgeving van de mensen met wie en voor wie we werken.

Zo waren we founding father van het evenement Winterland en hoofdsponsor van de Maasdijk Marathon.

Jubileumschenking € 20.000 voor lokale goede doelen

In september vierden wij ons honderdjarig bestaan met diverse partners, opdrachtgevers en medewerkers. Ter gelegenheid van het jubileum hadden wij een viertal lokale goede doelen benoemd waar een donatie voor gedaan kon worden. Op vrijdag 14 oktober zijn Thuis in Oss, het Verduihuis, Voedselbank Oss en Kledingbank Oss verblijd met een schenking van elk € 5.000,-. Een solide dak boven je hoofd, een maaltijd en warme kleding, is de basis van ieder bestaan. Dat gunnen wij iedereen en daarom ondersteunen wij deze vier prachtige lokale initiatieven.

“Samen bouwen aan een betere wereld (dus ook een beter Oss) is al sinds de oprichting in 1922 een belangrijke drijfveer voor Hendriks.”

Casus: Top in Town

Het mooiste voorbeeld is misschien wel onze betrokkenheid bij TOP Oss. Via ons initiatief Top in Town boden we samen met de club het podium aan goede doelen. Dit deden we op een viertal thema's: armoede, gehandicaptensport, gezondheid en eenzaamheid onder ouderen. Op die manier hielpen we anderen mee zorg te dragen voor de maatschappij.

Steunen van goede doelen

Onze maatschappelijke betrokkenheid dragen we ook uit door het steunen van goede doelen.

Hendriks bestond in 2022 100 jaar. En wie jarig is trakteert! Onder het motto Hendriks Helpt, hebben we in dit bijzondere jubileumjaar elke maand de handen uit de mouwen gestoken om inwoners uit de regio te helpen. Zo maken we onze leefomgeving steeds weer een beetje mooier, duurzamer en gezonder.

Via Fonds Cohesie financiert Hendriks Coppelmans al sinds 2002 goededoelenprojecten binnen het thema 'mensen en hun woonomgeving'. We zijn dagelijks actief in de woon- en leefomgeving van mensen en werken we vanuit de visie dat wonen geweldig moet zijn. Cohesie is één van de manieren waarop deze visie in praktijk wordt gebracht.

Casus: Hendriks helpt

Eerste klus voor Stichting Het Klavier (Uden)

Stichting Het Klavier is een initiatief van ouders voor 14 (jong-) volwassenen met een verstandelijke beperking. Het is een nieuwe woonvoorziening in Uden, waar de bewoners 24-uurs zorg krijgen. Een plek waar zij zich veilig, vertrouwd en thuis voelen. Om deze plek nog mooier te maken hebben de vakmannen van Hendriks Helpt een berging voor de tandems en duofietsen gerealiseerd zodat deze niet meer buiten in de regen staan te verpieteren. De officiële overhandiging vond begin april 2022 in een feestelijke setting met de bewoners plaats.

Casus: Fonds Cohesie

Stichting Woonkompas (Etten-Leur)

Stichting Woonkompas is bezig met de bouw van een wooncomplex, bestemd voor 13 jongvolwassenen met een beperking in het autistisch spectrum. De jongeren hebben behoefte aan structuur en een prikkelarme omgeving, maar ook socialisering is belangrijk. De stichting wil bij het complex graag een belevingstuin inrichten voor de jongeren, waar milde prikkels ontstaan in de vorm van bijvoorbeeld geur, geluid of aanraking. Daarbij zouden ze ook graag een groot prikkelarm terras realiseren. Met hulp van vrijwilligers worden de jongeren betrokken in het tuinonderhoud en gestimuleerd om te bewegen en zich te begeven onder de mensen. In 2022 was Stichting Woonkompas één van de gelukkige ontvangers van een financiële bijdrage van ons goededoelenfonds.

6. Economische prestatie

Met deze mooie inleiding werd Hendriks aangekondigd bij het artikel in de Cobouw Top 50. Wij zijn trots op onze plek in de Top 50. Met een omzetgroei van 29% zijn we in ons jubileumjaar met vijf plaatsen gestegen naar nummer 45 op de lijst. Deze groei is mede te verklaren door de hereniging met Hendriks Coppelmans in 2020. Met alle werkmaatschappijen samen werken we aan een duurzame leefomgeving: voor deze generatie én de volgende. Hendriks maakt 't voor generaties!

Kapitaalkrchtig

Net als de rest van de wereld hebben ook wij te maken met de gevolgen van het COVID-19 virus én de oorlog in de Oekraïne, zoals oplopende inflatie, rentestijgingen, stijgende kosten en dalende beschikbaarheid van bouwmaterialen. Daarnaast is er sprake van oplopende rentes en speelt de stikstofproblematiek. In combinatie met de blijvend hoge nood naar woningen staan we als samenleving voor een ultieme uitdaging.

Gelukkig loopt onze bedrijfsvoering goed door. Negatieve financiële gevolgen met mogelijke invloed op de continuïteit zijn op dit moment niet of zeer beperkt aanwezig. Wel zagen we gedurende 2022 de inkooprijzen steeds sterker oplopen en we zien ook de eerste verstoringen in de toeleveringen ontstaan. Hierop anticiperen is vanzelfsprekend van belang. Door de onzekerheid over de uiteindelijke economische impact van al deze ontwikkelingen en de getroffen overheidsmaatregelen, zijn de uiteindelijke gevolgen voor de financiële positie van ons bedrijf moeilijk in te schatten. Indien de ontwikkelingen dit vereisen, treffen we aanvullende maatregelen. Gezien onze kapitaalkrchtige positie en de innovatieve koers van ons bedrijf, vertrouwen we op een duurzame voortzetting van

onze onderneming. Wij hebben het vertrouwen dat de overheid samen met ondernemend Nederland er alles aan doet om de gevolgen van deze crises te beperken. Dat we het samen moeten doen, daar zijn we van overtuigd. Samen toekomst maken is niet voor niets ons devies.

Om de financieel gezonde positie te bestendigen zijn er in 2022 KPI's geformuleerd op te behalen rendement in 2023 en omzetverdeling op 4 verschillende sectoren in 2025.

Omzetverdeling 2025

Hendriks Bouw en Ontwikkeling	
Wonen	60%
Werken	10%
Zorgen	20%
Leren	10%

Integriteit

Hendriks is een integere partner. Onze bedrijfscode toont aan dat wij het belangrijk vinden dat onze klanten, relaties en maatschappelijke contacten zien dat wij integer en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wij sturen erop dat onze medewerkers handelen volgens onze bedrijfscode. In onze handboeken, handleidingen en werkinstructies zijn voor specifieke taken en situaties richtlijnen vastgelegd. Door Bestuur, directie, andere leidinggevende en de KAM-afdeling wordt toegezien op het naleven ervan.

Hendriks

Bedenkt, bouwt, beheert

Dit MVO-verslag beslaat de duurzaamheidsprestaties van Hendriks over het jaar 2022 van de volledige bedrijvengroep Hendriks Bouw en Ontwikkeling. Het verslag is gebaseerd op ISO 26000 - de richtlijn voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties – en onderbouwt de MVO-beleidsverklaring. Het rapport is tot stand gekomen na een stakeholdersanalyse en MVO-focussessies, met de ondersteuning van Stichting Stimular.

Hendriks Bouw en Ontwikkeling

Kanaalstraat 12 • 5347 KM Oss • www.hendriksbouwenontwikkeling.nl